

Union føreropplæring, Kristiansand - konkurranseloven § 3-9 bokstav b) jf. §§ 3-1 første ledd og 3-3 første ledd. Dispensasjon til prissamarbeid og markedsdeling mellom deltakerne i kontorfellesskapet

Vedtak V2002-56

Konkurransetilsynet viser til Deres brev av 2. mai 2002 der det søkes om fornyet dispensasjon fra konkurranseloven for prissamarbeid mellom deltakerne i kontorfellesskapet Union føreropplæring. Vi viser også til Deres brev av 30. mai 2002 hvor De svarer på en del spørsmål vedrørende markedet for trafikkopplæring i Kristiansand, samt telefonsamtaler mellom Union føreropplæring og Konkurransetilsynet den 27. juni 2002.

1. Bakgrunn

Det finnes for tiden 36 trafikklærere og 8 trafikkskoler i Kristiansand. Partene har til sammen en markedsandel på ca. 25 % (9 trafikklærere) i dette geografiske området. De involverte trafikkskolene er Kvadraturen trafikkskole, Kjelle trafikkskole, Nr.1. trafikkskole, Centrum trafikkskole og Risdal trafikkskole. De største konkurrentene er Kruger trafikkskole, ABC trafikkskole, Håland trafikkskole og Kristiansand trafikkskole, alle med 5 trafikklærere hver.

2. Forholdet til konkurranseloven § 3-1

Konkurranseloven (krrl.) § 3-1 første ledd setter forbud mot at to eller flere ervervsdrivende for salg av varer eller tjenester ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen, fastsetter eller søker å påvirke priser, avanser eller rabatter bortsett fra vanlig kontantrabatt. Krrl. § 3-1 annet ledd presiserer at én eller flere leverandører ikke må fastsette eller søke å påvirke priser, rabatter eller avanser for avtakernes salg av varer eller tjenester.

Trafikkskolene som søker om dispensasjon fra krrl. § 3-1 opererer med like priser ovenfor sine kunder i markedet. Denne praksisen innebærer et samarbeid om priser som er egnet til å påvirke konkurransen, og dermed vil være i strid med krrl. § 3-1 første ledd. For å opprettholde en slik praksis kreves det dispensasjon etter § 3-9.

Krrl. § 3-3 første ledd forbyr to eller flere ervervsdrivende for salg av varer eller tjenester ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen, fastsette eller søke å påvirke til markedsdeling i form av områdedeling, kundedeling, kvotefordeling eller kvantumsbegrensning.

Begrepet markedsdeling omfatter etter en naturlig språklig forståelse situasjoner hvor partene deler ett eller flere markeder mellom seg. Dette kan for eksempel skje ved at partene har hvert sitt salgsområde eller betjener hver sine sett av etterspørere. Karakteristisk for markedsdeling er at partene i samarbeidet søker en gjensidig beskyttelse mot konkurranse fra hverandre på sine respektive områder.

Partene har tidligere opplyst at kontoransvarlig i fellesskapet sørger for at oppdragsmengden blir likt fordelt mellom trafikkskolene som deltar i fellesskapet. Praksisen innebærer at partene oppnår en gjensidig beskyttelse mot konkurranse fra hverandre. Da en slik fordeling er strid med ovennevnte bestemmelse i krrl. § 3-3, er det nødvendig for partene også å ha dispensasjon fra denne bestemmelsen.

3. Dispensasjon – Konkurranseloven § 3-9

Med hjemmel i konkurranseloven § 3-9 første ledd, kan Konkurransetilsynet gi dispensasjon fra forbudene i §§ 3-1 til 3-4 dersom ett av følgende vilkår er oppfylt :

- a) konkurransereguleringen innebærer at konkurransen i vedkommende marked forsterkes,
- b) det må forventes effektivitetsgevinster som mer enn oppveier tapet ved konkurransereguleringen,
- c) konkurransereguleringen har liten konkurransemessig betydning, eller
- d) det foreligger særlige hensyn.

Konkurransetilsynet kan stille vilkår for dispensasjonen.

3. Det relevante marked

For å kunne ta stilling til om vilkårene for dispensasjon foreligger, må det klarlegges hvilke markeder som berøres av samarbeidet.

Det relevante produktmarked

Det relevante produktmarkedet inkluderer de varer og/eller tjenester kjøperen anser som substituerbare med hensyn til dekning av et bestemt behov. Substituerbarheten forklarer i hvilken utstrekning etterspørerne kan velge mellom ulike produktvarianter for å tilfredsstillere det samme, underliggende behov.

Tilsynet avgrensner det relevante produktmarkedet i denne saken til å være markedet for trafikkskole tjenester.

Det relevante geografiske marked

Det relevante geografiske markedet omfatter det området hvor etterspørerne i det relevante produktmarked foretar sine innkjøp. Normalt er transportkostnader den faktoren som har størst betydning for avgrensningen av det relevante geografiske markedet. Jo høyere transportkostnadene er i forhold til produktprisen, desto mindre er vanligvis det relevante geografiske markedet.

Tilsynet avgrensner det relevante markedet til å være Kristiansandsområdet

4. Konkurransetilsynets vurderinger og vedtak

Konkurransetilsynet er kjent med at trafikkskolene av veimyndighetene er pålagt et minimum av kontorhold. Tilsynet har i tidligere saker lagt vekt på at et samarbeid bl.a. vil forenkle gjennomføringen av teorikurs, føre til lavere utgifter til kontorhold, samt være viktig for den daglige driften ved at partene enkelt kan overta elever fra hverandre ved f.eks. sykdom hos en kjørelærer. Tilsynet antar at samarbeidet realiserer en effektivitetsgevinst som er større enn det konkurransemessige tapet ved samarbeidet. Det legges også vekt på at det finnes en rekke middels store aktører i markedet for trafikkskoletjenester i Kristiansand, slik at konkurransen vil kunne påvirkes positivt av at Union føreropplæring også blir gitt dispensasjon til å samarbeide om priser i dette markedet.

Det er tilstrekkelig å påvise at ett av vilkårene i krrl. § 3-9 er oppfylt. Ettersom tilsynet uansett finner at forholdet må forventes å innebære effektivitetsgevinster som mer enn oppveier tapet ved konkurransebegrensningen, er det ikke nødvendig å vurdere om forholdet også omfattes av krrl. § 3-9 bokstav a).

På bakgrunn av ovennevnte og med hjemmel i konkurranseloven § 3-9 første ledd bokstav b) har Konkurransetilsynet truffet følgende vedtak :

Kvadraturen trafikkskole, Kjelle trafikkskole, Nr.1. trafikkskole, Centrum trafikkskole og Risdal trafikkskole gis dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1 første ledd for kunne samarbeide om pris på trafikkskoletjenester.

Kvadraturen trafikkskole, Kjelle trafikkskole, Nr.1. trafikkskole, Centrum trafikkskole og Risdal trafikkskole gis dispensasjon fra konkurranseloven § 3-3 for kunne fordele oppdragsmengden mellom trafikkskolene.

Vedtaket trer i kraft straks og gjelder frem til 1. juli 2007.

Konkurransetilsynet gjør oppmerksom på at dispensasjonen kan trekkes tilbake dersom forutsetningene for dispensasjonen ikke lenger er tilstede, jf. konkurranseloven § 3-9 tredje ledd.

Tilsynet gjør også oppmerksom på at trafikkskolene som har blitt innvilget denne dispensasjonen, kun har anledning til å samarbeide om priser på trafikkskoletjenester med de ovennevnte trafikkskolene, og kan ikke delta i prissamarbeid med andre trafikkskoler.

Dersom det er behov for dispensasjon utover 1. juli 2007, må det søkes i god tid før dispensasjonen utløper.

For ordens skyld legges det til at vedtaket kan påklages innen tre uker. En eventuell klage stilles til Arbeids- og administrasjonsdepartementet, men sendes til Konkurransetilsynet. Vedlagt følger skjema "Melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak".